

Lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle – VNS 1/2025 vp: Valtioneuvoston teollisuuspoliittinen selonteko

FiCom pitää valtioneuvoston teollisuuspoliittista selontekoa (VNS 1/2025 vp) merkittävänä ja ajankohtaisena strategisena asiakirjana, joka viitoittaa teollisuutemme suuntaa pitkälle tulevaisuuteen vihreän ja digitaalisen siirtymän aikakaudella. Se tarjoaa laaja-alaisen katsauksen Suomen vahvuuksiin ja kehittämiskohteisiin sekä linjaa kunnianhimoisesti tavoitteen kansainvälisesti kilpailukykyisestä, hiilineutraalista ja uudistumiskykyisestä teollisuudesta.

Erityisen hyvää selonteossa on se, että se tunnistaa teknologian murroksen laaja-alaisesti sekä yksittäisten huipputeknologioiden (kuten kvanttiteknologiat, tekoäly ja mikroelektroniikka) että perusinfrastruktuurin näkökulmasta. Selonteossa ymmärretään, että koko teollisuuden uudistuminen rakentuu vahvalle digitaaliselle perustalle: tietoliikenneverkoille, datainfrastruktuurille ja osaavalle työvoimalle. On tärkeää, että näiden rooli nähdään strategisena – ei pelkästään mahdollistajana vaan kansainvälisen kilpailukyvyn ytimessä.

Selonteko on myös realistinen siinä, että se ei keskity liiaksi yksittäisten tukimekanismien kehittämiseen, vaan painottaa pitkäjänteistä investointiympäristön vahvistamista. Tämä on linjassa sen tosiasian kanssa, että suomalaiset ICT-yritykset – erityisesti teleoperaattorit – ovat perinteisesti hyödyntäneet julkisia rahoitusinstrumentteja suhteellisen vähän: suomalaiset teleyritykset ovat osallistuneet EU:n Horizon-rahoitusohjelmiin vain rajallisesti, kun esimerkiksi espanjalainen teleoperaattori Telefónica löytyy toistuvasti kymmenen suurimman Horizon-hyödyntäjän joukosta. Samaan aikaan Suomessa on Euroopan parhaat mobiiliverkot ja eniten mobiilidataa kuluttava kansa. Tämä osoittaa, että vahva markkinaehtoinen kehitys on ollut mahdollista ilman laajaa tukeutumista julkisiin rahoituskanaviin.

Selonteossa esiin nostetut teollisuuden strategiset kehityskulut – puhdas siirtymä, TKI-panostukset, teknologinen osaaminen ja EU-tason kumppanuudet – muodostavat vakuuttavan kokonaisuuden. On kuitenkin huolestuttavaa, että joitain selonteon tavoitteita vastaan ollaan nyt tekemässä päätöksiä, jotka käytännössä vesittävät näitä tavoitteita.

Digi-infralle taattava pitkäjänteinen, ennakoitava ja kilpailukykyinen toimintaympäristö

Päätös datakeskusten kuulumisesta alempaan sähköveroluokkaan – käytännössä siis sähköveron 45-kertaistaminen – on selvässä ristiriidassa selonteon tavoitteiden kanssa ja uhkaa romuttaa vuosien työn, jolla Suomea on rakennettu houkuttelevaksi kohteeksi datakeskuksille ja digitaalisille investoinneille. Datakeskukset ovat tietoliikenneverkkojen ohella keskeinen osa tulevaisuuden teollista ja yhteiskunnallista infrastruktuuria. Ne mahdollistavat datatalouden kasvun, toimivat kriittisenä osana huoltovarmuutta ja rakentavat pohjan mm. tekoäly- ja kvanttitekologioiden soveltamiselle. Vuoden 2021

päätös alentaa datakeskusten sähköveroa oli strateginen ja perusteltu askel – ei vain energiakustannusten takia, vaan siksi, että se lähetti selkeän viestin: Suomi haluaa olla digitaalisen teollisuuden eturintamassa. Valitettavasti tämä viesti uhkaa nyt kääntyä päinvastaiseksi. Useat Suomessa vireillä olevat datakeskushankkeet ovat vielä esisopimusvaiheessa. Poliittinen signaali verotuen poistamisesta on omiaan heikentämään investointien toteutumista ja ohjaamaan ne muihin maihin, joissa investointiympäristö koetaan vakaammaksi ja strategisesti johdonmukaisemmaksi. Veropolitiikan epäjohdonmukaisuus herättää epävarmuutta erityisesti kansainvälisissä sijoittajissa, joille toimintaympäristön luotettavuus ja ennakoitavuus ovat ratkaisevia.

On myös syytä huomioda, että monet EU-maat – kuten Saksa – panostavat nyt aktiivisesti datakeskusten houkuttelemiseen. Saksan hallitusohjelmassa datakeskukset on nostettu keskeiseksi osaksi energiajärjestelmän digitalisaatiota, ja niille suunnitellaan erityisiä tukimekanismeja sähkön hinnan kompensoinnin ja sääntelyn keventämisen muodossa. Suomessa tällaiset kannusteet ollaan nyt päinvastoin purkamassa.

FiCom korostaa, että sähkö ja tietoliikenne ovat yhä vahvemmin toisistaan riippuvaisia. Ilman sähköä ei ole tietoliikennettä, ilman tietoliikennettä ei ole sähköverkon älykästä ohjausta. Tämä kytkös tekee digitaalisesta infrastruktuurista keskeisen paitsi teollisen Suomen myös Suomen kokonaisturvallisuuden kannalta. Vahva kantaverkko ja puhdas energia yhdistettynä osaamiseen ja luotettaviin verkkoihin ovat Suomen kilpailuetuja eikä niitä kannata murentaa lyhytnäköisillä veropoliittisilla päätöksillä.

Lopuksi FiCom toteaa, että teollisuuspoliittinen selonteko muodostaa vahvan strategisen pohjan Suomen teollisuuden uudistumiselle. Tämän pohjan päälle rakentaminen vaatii johdonmukaisuutta myös politiikkatoimissa. Erityisesti digitaaliselle infrastruktuurille – mukaan lukien datakeskukset – tulee taata pitkäjänteinen, ennakoitava ja kilpailukykyinen toimintaympäristö, joka tukee niin puhdasta siirtymää kuin huoltovarmuutta. Sähköveroluokan säilyttäminen on konkreettinen ja vaikuttava keino tukea selonteon tavoitteiden toteutumista käytännössä.

Elina Ussa
toimitusjohtaja
FiCom ry